

Kitap İncelemesi/Book Review
DOI: 10.53711/balkanistik.1406542
Balkanistik Dil ve Edebiyat Dergisi, 2023; 5(2): 267-272
Journal of Balkanistic Language and Literature, 2023; 5(2): 267-272

BALKAN DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ARAŞTIRMALARI II

(Editör: İbrahim KELAĞA AHMET, Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsü Yayınları, Edirne 2022, 318 sayfa, ISBN: 978-975-374-343-3)

Atilla BİRBİR*

Bu yazının amacı Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsü yayınları arasında yer alan *Balkan Dilleri ve Edebiyatları Araştırmaları II* adlı eserin değerlendirilmesidir. Doç. Dr. İbrahim Kelağa Ahmet editörlüğünde hazırlanan eser, 2022 yılında yayımlanmıştır. Eser, 2021 yılında yayımlanan *Balkan Dilleri ve Edebiyatları Araştırmaları I* adlı çalışmanın devamı niteliğindedir. Eser bünyesinde 12 adet kitap

* Arş. Gör., Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Balkan Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, e-posta: atillabirbir@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3747-036X

OPEN ACCESS

© Copyright 2023 Balkanistik Dil ve Edebiyat Dergisi

Cite as/Atıf: BİRBİR, Atilla (2023), "Balkan Dilleri ve Edebiyatları Araştırmaları II", *Balkanistik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 5(2), 267-272. <https://doi.org/10.53711/balkanistik.1406542>

Geliş Tarihi (Received): 19.12.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 26.12.2023

bölümü yer almaktadır. Bu bölümler Trakya Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Kırklareli Üniversitesinden araştırmacılar tarafından kaleme alınmıştır.

Eserde yer alan ilk çalışma, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Bulgar Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Hüseyin Mevsim tarafından kaleme alınan “Gözünü Toprak Bürüme Hâli: 20. Yüzyıl Bulgar Yazarı Georgi Karaslavov’un Tatula ve Gelin Başlıklı Romanları”dır (s. 1-32). Konunun anlaşılmasına katkı sağlamak adına çalışmanın girişinde Bulgar edebiyatında roman türünün tarihsel gelişimine değinilmiş ve Bulgar yazar Georgi Karaslavov’un hayatı ve edebî kişiliği ele alınmıştır. Ardından Karaslavov’un romanların incelenmesine geçilmiştir. Çalışmada son olarak Georgi Karaslavov’un Türkçeye kazandırılan eserleri hakkında bilgi verilmiştir.

İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalından Prof. Dr. Emine İnanır’ın kaleme aldığı “Türk Destanlarının Güney Slav (Bulgar) Sözlü ve Yazılı Edebiyatına Yansıması” başlıklı çalışmada (s. 33-54) Türk ve Güney Slav (Bulgar) edebî metinlerinde yer alan ortak mitolojik unsurların incelemesi yapılmıştır. İncelemede karşılaştırmalı çalışmalarda kullanılan “genetik ve benzerlik” yöntemleri temel alınmıştır.

Eserde yer alan “Balkanlardaki Türk-Rus Mücadelesinin Tatar ve Çuvaş Folkloruna Yansımaları” adlı çalışmayı (s. 55-72), Kırklareli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Bülent Bayram ile Trakya Üniversitesi Balkan Araştırma Enstitüsü, Balkan Dilleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr. Ömer Aksoy kaleme almıştır. Çalışmada öncelikle genel hatlarıyla Balkanlardaki Türk-Rus mücadelelerine değinilmiş ve Çuvaş ve Tatar halk edebiyatlarındaki beyit türünün benzerliklerinden ve farklılıklarından bahsedilmiştir. Çalışmanın ana bölümünde ise Türkler ve Ruslar arasındaki mücadelelerin beyit türüne hangi şekillerde yansıdığı

örnekler eşliğinde ele alınmıştır. Çalışmanın sonuç bölümünde beyit örneklerine ait metinler üzerinde yapılan inceleme sonucunda elde edilen veriler maddeler hâlinde paylaşılmıştır.

Eserdeki “Bosna’da Yazı Dilinin Ortaya Çıkışı ve Osmanlıların Bosna Hersek’e Gelişine Kadar Olan Dönemdeki Gelişimi” başlıklı yazı (s. 73-103) Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Boşnak Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalından Doç. Dr. Refik Sadiković ile Arş. Gör. Taner Şen’in ortak çalışmasıdır. Çalışmada ilk olarak Slavların Balkanlara gelişinden itibaren Slav alfabelerinin ve Slav yazı dilinin oluşum süreci ele alınmıştır. Ardından Boşnakça ile Bosna’da halk dilinin gelişimi hakkında tarihsel bilgi verilmiştir. Son olarak Bosna’da yazı dilinin ortaya çıkışı ve Bosna-Hersek’teki Osmanlı egemenliğinin başlangıcına kadarki gelişimi iki aşama hâlinde incelenmiştir.

Eserdeki bir diğer bölüm Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık Bölümünden Öğr. Gör. Dr. Ümmügülsüm Dohman’ın kaleme aldığı “Yuri Nikolayeviç Tınyanov’un Bilimsel Mirası” başlıklı yazısıdır (s. 105-126). Çalışmada 20. yüzyılın ilk yarısında Rus biçimciliğinin önemli bir üyesi olan Sovyet yazar Tınyanov’un edebiyat, çeviri ve senaristlik gibi alanlarda yaptığı katkılar genel hatlarıyla ele alınmıştır.

Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arnavut Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalından Arş. Gör. Ece Dillioğlu tarafından kaleme alınan “Çağdaş Arnavut Edebiyatında Dritëro Agolli’nin Yeri” başlıklı çalışmada (s. 127-144), öncelikle Arnavut edebiyatından söz edilmektedir. Ardından çağdaş Arnavut edebiyatının en önemli şairlerinden birisi olan Dritëro Agolli’nin hayatı ve edebî kişiliği incelenmiştir. Çalışma, Agolli’nin eserlerine değinilmesiyle sona ermektedir.

Yunanistan’daki Trakya Demokritos Üniversitesinde doktora sonrası çalışmalarını yürüten Dr. Alexandra Marina Dapoudani’nin İngilizce

kaleme aldığı “Suicide in Classical Greece and the Suicide Modern Greek Author Periklis Giannopoulos, Admirer of Ancient Greece (Patras 1869-Athens 1910)” başlıklı yazıda (s. 145-180) eski ve çağdaş Yunan edebiyatı yazarları tarafından intihar eyleminin nasıl ele alındığı incelenmiştir. Çalışmada, Antik Çağda intihar eyleminin rolü ve intihar fikrinin çağdaş Yunan edebiyatı yazarları üzerindeki etkisi, Pericles Giannopoulos’un intiharı özelinde değerlendirilmiştir.

“Türk-Yunan Nüfus Mübadelesinin Çağdaş Yunan Edebiyatına Yansımaları” başlığını taşıyan çalışma (s. 181-205), Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balkan Çalışmaları Ana Bilim Dalı doktora öğrencisi Makbule Akbel tarafından kaleme alınmıştır. Çalışmada öncelikle mübadeleye değinilmiş, ardından Türk-Yunan Nüfus Mübadelesinin çağdaş Yunan edebiyatına yansımaları, Anadolu Rum yazarlardan İlias Venezis, Yorgos Theotokas, Kosmas Politis, Stratis Dukas ve Dido Sotiriou’nun eserleri üzerinden incelenmiştir. Bu inceleme, Anadolu Felaketi ve Nüfus Mübadelesinin tanığı olan bu yazarların eserlerinde mübadeleyle ilgili öne çıkan, savaştan önce Anadolu’daki mutlu yaşam, Yunan ordularının Anadolu harekâtının yenilgisiyle son bulması sonucu yaşanan esirlik ve Anadolu’dan zorunlu göç ve de Rum mübadillerin Yunanistan’a varış ve uyum sürecinde yaşadığı zorluklar adlı üç konu başlığı altında yapılmıştır.

İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalından Arş. Gör. Aslı Damar Çakmak tarafından kaleme alınan “Çağdaş Yunan Edebiyatında Tarihi Romanın Gelişimi: Aleksandros Rizos Rangavis’in ‘Mora Efendisi’ (Afthendis tou Moreos – Αυθέντης του Μωρέως) Romanı Üzerine Bir İnceleme” başlıklı çalışmada (s. 207-228) öncelikle tarihî romanın genel çerçevesi çizilmiş, bu edebî türün XIX. yüzyıl Yunanistan’ındaki gelişimi ele alınmış ve bu dönemde öne çıkan tarihî romanlardan bahsedilmiştir. Ardından Yunanistan’da ilk tarihî roman

kabul edilen Aleksandros Rizos Rangavis'in *Mora Efendisi* adlı tarihî romanı incelenmiş ve romanın vurguladığı noktalara değinilmiştir.

“Liberal Feminizm Perspektifinden Elizabeth Moutzan-Martinengou'nun Otobiyografisi” başlıklı çalışma (s. 229-263), Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalından Öğr. Gör. Müzeyyen Pelevan Memet tarafından kaleme alınmıştır. Öncelikle feminizm kavramsal olarak açıklanmış, feminizmin ortaya çıkışı, gelişimi, feminist kuramlar, feminist edebiyat eleştirisi ve çağdaş Yunan feminist edebiyat eleştirisine değinilmiştir. Liberal feminizm kuramının ortaya çıkışı, gelişimi ve liberal feminist kuramcılarının savundukları düşünceler de belirtildikten sonra çağdaş Yunan edebiyatının ilk kadın yazarı Elizabeth Moutzan-Martinengou'nun hayatı ve otobiyografisi incelenmiştir. Çalışma, eserde öne çıkan liberal feminist unsurların eserden örneklerle anlatılmasıyla son bulmaktadır.

İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalından Öğr. Gör. Serap Memet tarafından kaleme alınan “Osmanlı Devletinde Basın Faaliyetleri, Neologos Gazetesi Özelinde Rum Basını (1873-1874)” başlıklı çalışmada (s. 265-292), öncelikle Osmanlı Devleti içindeki basın faaliyetlerinden söz edilmiştir. Süreli yayınlar, basımevleri ve Türkçe gazetelerden örnekler verilmiş, ilk basın yasası olan Matbuat Nizamnamesine değinilmiştir. Osmanlı Devleti'ndeki Rum basını ve basımevlerinden örneklere de yer verilen çalışmada, Yunan topraklarındaki basım faaliyetlerine de değinilmiş ve Rum basını için önemli bir örnek olan *Neologos* gazetesinin ortaya çıkışı, önemi ve faaliyetlerinden söz edilmiştir.

Eserdeki son çalışma olan “Çağdaş Yunan Aydınlanması Üzerine Kısa Bir Değerlendirme” başlıklı bölüm (s. 293-318) Trakya Üniversitesi, Balkan Araştırma Enstitüsü, Balkan Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim

Dalından Öğr. Gör. Utku Kırıldökme ve Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalından Arş. Gör. Serra Yazıcı Özel tarafından kaleme alınmıştır. Bölümde öncelikle aydınlanmanın ne olduğu ve aydınlanma fikrinin nasıl ortaya çıktığına değinilmiştir. Ardından çağdaş Yunan aydınlanmasının ortaya çıkışı, dönemleri, özellikleri ve temsilcilerinden söz edilmiştir. Örnek olarak çağdaş Yunan aydınlanmasının temsilcileri arasından iki ismin (Rigas Fereos Velestinlis ve Adamantios Korais) katkılarına değinildikten sonra, bölüm çağdaş Yunan aydınlanmasına giden süreçte Rum/Yunan toplumunun yapısının ele alınmasıyla bitmektedir.

Sonuç olarak toplam 12 bölümden oluşan *Balkan Dilleri ve Edebiyatları Araştırmaları II* adlı eserin literatüre katkı sağlayacağı ve Balkan dilleri ve edebiyatları alanında çalışmalar yapan araştırmacılar için faydalı olacağı düşünülmektedir.